

Б О С А Н Ч И Ц А
М О Д Е Р Н А

B O S A N Č I C A M O D E R N A

Moderna geometrijska interpretacija bosančice — dvanaest stilova, Mono rez za terminal, vlastiti brojevi i simboli, alternativne historijske forme, Nerd Font izdanje. Slobodan font pod OFL 1.1 licencom.

ПОКЛОН БОСНАНСКОМ НАРОДУ

Poklon bosanskom narodu · Mujo Murić · Cazin, 2026.

Босанџица је писмо старе Босне. Њиме су писале поглаве банава и краљева, књиге крстјана и братара, писма беговских кућа — и клесан камен стецака.

Bosančica je pismo stare Bosne. Njime su pisane povelje banova i kraljeva, knjige krstjana i fratara, pisma begovskih kuća — i klesan kamen stećaka.

Na tlu srednjovjekovne Bosne susrela su se četiri pisma: grčko i latinsko, glagoljica i ćirilica. Ćirilica je postala domaće pismo — i tu se, stoljećima oblikovana bosanskom rukom, profilirala u posebnu varijantu: bosansku ćirilicu, danas najpoznatiju pod imenom **bosančica**^{1,2}. Njena posebnost vidi se na prvi pogled: slovo **đerv**, zaštitni znak pisma, kojim su zapisivani glasovi đ i ć; slovne forme kojih drugdje u ćirilici nema; i jednostavnost — dok je ostala ćirilica nad slovima nosila mnoštvo znakova, bosančica je zadržala samo titlu¹. U nauci se naziva i **zapadnom ćirilicom**; u užem smislu ime označava brzopis 15.–19. stoljeća, a razvoj pisma prati se od 11. stoljeća^{1,2}.

- 10.–12. st.** **Humačka ploča** — najstariji ćirilski spomenik Bosne i Hercegovine, uklesan na Humcu kod Ljubuškog; nauka je najčešće smješta u 11. stoljeće, a o tačnoj dataciji rasprava još traje³.
- 29. 8. 1189.** **Povelja Kulina bana** — najstariji poznati službeni akt pisan narodnim jezikom na cijelom slavenskom jugu^{2,4}; ban Kulin jamči Dubrovčanima slobodu trgovine po Bosni. Ispisao ju je „Radoje banov pisar“; sačuvana je u tri primjerka — jedan, po mnogima izvornik, u Sankt Peterburgu, dva u Dubrovniku⁵.
- 1393.** **Batalovo evanđelje** — za bosanskog dostojanstvenika, tepčiju Batala Šantića, piše dijak Stanko Kromirijanin; sačuvani listovi danas su u Sankt Peterburgu⁶.
- 1404.** **Hvalov zbornik** — krstjanin Hval — pripadnik Crkve bosanske, samostalne crkve srednjovjekovne Bosne — ispisi i oslikava za vojvodu Hrvoja Vukčića najljepše iluminirani rukopis te crkve, danas u Bologni⁷. Istom je vojvodi glagoljaš Butko upravo tih godina pisao Hrvojev misal — Bosna je pisala na dva pisma⁸.
- 1404.** **Kočerinska ploča** — u Kočerinu kod Širokog Brijega klesari ispisi epitaf Vignja Miloševića: 25 redova, jedan od najdužih natpisa ispisanih bosančicom — a njome su progovorili i mnogi stećci⁹.
- 1611.** **Divković, „Nauk krstjanski“** — bosanski franjevac Matija Divković štampa u Veneciji prvu knjigu bosanskog autora na narodnom jeziku i bosančici; za nju su livena posebna bosanička slova¹⁰.
- 15.–19. st.** **Krajišnička pisma** — age i kapetani Bosanske krajine stoljećima vode prepisku bosančicom; sačuvano je na stotine pisama^{2,11}.
- do sred. 20. st.** **Begovica** — u muslimanskim porodicama pismo živi u privatnoj prepisci kao „begovica“ ili „begovsko pismo“; kako su ga posebno njegovale žene, zvali su ga i „žensko pismo“. Sačuvano je pismo sina majci iz 1953. godine¹².
- 2016.** **UNESCO** — stećci, kameni svjedoci bosančice, upisani su na Listu svjetske baštine: 28 nekropola u četiri države¹³.
- 2026.** **Bosančica Moderna** — pismo dobija savremenu digitalnu formu. Priča ide dalje.

Od banske kancelarije do begovske avlije — devet stoljeća. Bosančicom su pisali vladari i dijaci, krstjani i fratri, klesari, kapetani Krajine i begovske kćeri. Malo koje pismo u Evropi može ispričati takvu priču.

VHŹđ Ź€ БOCđŹVHŹđ?

MIRNO, ČINJENICAMA

O bosančici se i danas čuje svašta: da je „samo srpska cirilica“, da je „zapravo hrvatska cirilica“, pa i da s Bosnom nema prave veze. Nauka na sve to odgovara mirno — činjenicama.

Jeste cirilica — i to niko ne krije. Bosančica je varijanta cirilice: tako je opisuju svi ozbiljni izvori, i bosanski i hrvatski i međunarodni^{1,2}. Ali varijanta s vlastitim licem — posebnim slovima, pojednostavljenim nadrednim znacima, prepoznatljivim formama. Spor koji se oko nje vodi nikada nije bio paleografski. Bio je i ostao — spor o imenu².

Imena su se mijenjala — pismo nije. I sam Divković je 1611. svoja slova zvao „srpskim“ — dok mu je mletački štampar za istu knjigu lio najmanje deset slova kakvih u drugim cirilskim štamparijama nije bilo¹⁰. U Dalmaciji su isto pismo zvali „arvatskim pismom“ i „poljičicom“; nauka ga je kasnije krstila kao bosanicu, bosančicu, bosansku cirilicu, zapadnu cirilicu, hrvatsko-bosansku, bosansko-dalmatinsku...² Toliko imena za jedno te isto pismo ne govori ništa o pismu — a mnogo o vremenima koja su ga imenovala.

Pisale su ga sve vjere stare Bosne. Krstjani Crkve bosanske njime su ispisivali svoje zbornike⁷; franjevci njime štampali nauk za narod¹⁰; dubrovačka kancelarija njime vodila prepisku s bosanskim dvorom¹; u muslimanskim kućama živjelo je kao begovica do u 20. stoljeće¹². Pismo koje su stoljećima dijelile konfesije jedne zemlje ne može biti ekskluzivno vlasništvo nijedne nacije.

Prisvajanja su mlađa od pisma — stoljećima. Nacionalne atribucije — i ona koja bosančicu proglašava isključivo „hrvatskom cirilicom“, i ona koja je svodi na puku „zapadnu varijantu srpskog brzopisa“ — rođene su u filološkim školama 19. i 20. stoljeća, u doba kada su se nacionalne ideje gradile i na baštini². Pismo je tada već imalo sedam stoljeća života na bosanskom tlu. A u onome bitnom i jedna i druga škola priznaje isto: posebnu, prepoznatljivu varijantu cirilice zapadnog areala².

Čija je, dakle? Bosanska — po tlu na kojem je nastala, trajala i najduže se očuvala¹¹; i svačija — po svim rukama koje su je pisale. Bosančici ne treba mit da bi bila naša. Dovoljna joj je istina: povelja iz 1189., kamen stećaka, venecijanska štampa iz 1611., begovska pisma do jučer. Ovaj font je nastavak te priče — ne spomenik, nego živo pismo.

Veliko slovo se kuca velikim, malo malim — malo se ispisuje kao umanjeno veliko (small caps), kao na starim natpisima u kamenu. Za strane riječi tu su i **Qq Hh Xx Yy** (Q W X Y).

КУКАШ

KUCAŠ LATINICU ILI ĆIRILICU — ISPISUJE SE BOSANČICA

Нелика слоња дају пуне форме, мала слоња уманјене — Сарајево и сарајево.

Velika slova daju pune forme, mala slova umanjene — SARAJEVO i sarajevo.

Ђ и Ђ се аутоматски вежу у једно слово: Ђамија, Ђемал, Ђеп.

DŽ i dž se automatski vežu u jedno slovo: džamija, Džemal, DŽEP.

Лј и Нј кукаш природно: Лјепота, нјеговати — или ћирилично Љ и Њ једним знаком.

LJ i NJ kucaš prirodno: ljepota, njevovati — ili ćirilično Љ и Њ једним знаком.

Радо и ћирилицом: Сарајево, Босна и Херцеговина.

Рado и ћирилицом: Сарајево, Босна и Херцеговина.

Њагласци и дијакритике (v1.596): мљк · љћк · вљба · данъс — Опцио+е па а даје á; ту су и џ њ š ž.

Naglasci i dijakritika (v1.596): mǔk · ľċk · vŕba · dānâs — Option+e pa a daje á; tu su i ě ņ š ž.

Бројеви и знакови су властити: 1189. година, 100%, питање? узвик! @ € \$ # & *

Brojevi i znakovi su vlastiti: 1189. godina, 100%, pitanje? uzvik! @ € \$ # & *

Zamka: u riječima poput „nadživjeti“, gdje se d i ž slučajno sretnu, isključi ligaturu za tu riječ (u Pagesu i Wordu kroz postavke fonta; na webu: font-variant-ligatures: none).

ԿՐԻՏԻԿԱԿԱՆ ՇՊՈՒՆԵՐ

ALTERNATIVNE HISTORIJSKE FORME — SS01–SS04

SLOVO O — TRI LICA

osnovno · blagi oval

ՇՈՐԻԿ ՕՒՕ ՄՕՐԵ

ss01 · tradicionalno (disk)

ՇՕՐԻԿ ՕՒՕ ՄՕՐԵ

ss03 · okruglo (pun krug)

ՇՈՐԻԿ ՕՒՕ ՄՕՐԵ

T · Š · P — TRADICIONALNI ZUPCI

osnovno · rotirane forme

ՇՄՊԻ ՄՕՓԼՕ ՄՐԽՎԻ

ss02 · tradicionalni zupci

ՅԵՎԷ ԷՕԺԼՕ ԷՐԽՎԻ

Č · L · F · D — UGLASTE FORME

osnovno · tradicionalne
(v1.400)

ՎԷԼՕ ԳԽԼԳԻԼ ԼՅԻԿԻ

ss04 · uglaste forme

ՍԷՈՕ ԷԽՈՒԳԻԼ ՈՅԻԿԻ

ՀԱՐՈՒՆԱԿԱՆ ՇՆՈՒՆԻՆԵՐ

PRVOBITNE I PROBANE FORME — SS05-SS15

PRVOBITNE FORME — E · S · D · N · Ž · Ć · X · Ъ · Ь

osnovno · nove forme

ՇՆՆԵՔԵ ԴՆՆԵՅԱՕ ԱՅԱՆ Մ

ss05 · sve prvobitne
odjednom

ՇՆՆԵՔԵ ԴՆՆԵՅԱՕ ՊՅԱՆ Մ

ss10 · samo N (svako
slovo ima svoj set)

ՇՆՆԵՔԵ ԴՆՆԵՅԱՕ ԱՅԱՆ Մ

SLOVO K — RASTAVLJENI LUKOVI

osnovno · stablo i luk

ԻՎՊԵԴ ԻՅԱՎ ԻՐՄԴ

ss06 · rastavljeni lukovi

(ԻՎՊԵԴ (ԻՅԱՎ (ԻՐՄԴ

SLOVO G — GLAGOLJSKA KVAČICA

osnovno · čista gama
(prvobitna)

ԴՐԳԱ ԴՕՐԳ ԴԼԳՇ

ss13 · glagoljsko G s
kvačicom

ԴՐԳԱ ԴՕՐԳ ԴԼԳՇ

ȲƁΛζΥVH H4PΗζ44Hζ€

KORAK PO KORAK — PO APLIKACIJAMA I SISTEMIMA

SET	IME U FONTU	ŠTA MIJENJA	PREGLED
ss01 · set 1	Tradicionalno malo O	O postaje disk s tačkom	⦿
ss02 · set 2	Tradicionalni zupci	T, Š i P u starim uspravnim formama	⦿⦿⦿
ss03 · set 3	Okruglo O	O postaje pun krug	⦿⦿⦿
ss04 · set 4	Uglaste forme	Č, L, F i Đ u uglastim varijantama	⦿⦿⦿⦿
ss05 · set 5	Prvobitne geometrijske forme	E, S, D, N, Ž, Č, X, Љ i Њ odjednom vraća na forme ranijih verzija	⦿⦿⦿⦿
ss06 · set 6	Rastavljeni lukovi (K)	K postaje dva rastavljena luka	⦿⦿⦿⦿
ss13 · set 13	Glagoljsko G (kvačica)	G postaje glagoljska forma s kvačicom (v1.590–v1.600)	⦿⦿⦿⦿
ss07–ss15 · set 7–15	Prvobitno E ... Prvobitni X	jedan set po slovu iz ss05 (ss13 = glagoljsko G; pregled: ss10)	⦿⦿⦿⦿

Pages

MACOS — ISTO U TEXTEDIT, KEYNOTE, NUMBERS

1. Označi tekst.
2. Format ▶ Font ▶ Show Fonts (⌘T).
3. Klikni dugme s tri tačke gore lijevo ▶ Typography...
4. Otvori „Alternative Stylistic Sets“ → štikliraj set.

Setovi su prikazani svojim imenima (tabela gore). Na starijim macOS verzijama umjesto tri tačke stoji zupčanik.

Pages

IPADOS

1. Stylistic setovi nažalost nisu dostupni u Pagesu na iPadu (postoje samo ligature).
2. Font instaliraš kroz Settings ▶ General ▶ Fonts.
3. Za garantovan izgled: dokument uredi na Macu ili podijeli kao PDF.

Microsoft Word

WINDOWS

1. Brzo: Home ▶ Text Effects and Typography (A sa sjajem) ▶ Stylistic Sets — galerija s pregledom.
2. Precizno: Ctrl+D ▶ Advanced ▶ OpenType Features ▶ Stylistic sets → izaberi broj seta.

Word pali jedan set odjednom i prikazuje samo brojeve — broj nađi u tabeli gore. Galerija traži moderni .docx format.

Microsoft Word

MACOS

1. Označi tekst.
2. Format ▶ Font (⌘D) ▶ kartica Advanced.
3. OpenType Features ▶ Stylistic sets → izaberi broj seta.

Kao i na Windowsu: jedan set odjednom, samo brojevi.

LibreOffice Writer

LINUX · WINDOWS · MACOS

1. Format ▶ Character ▶ kartica Font ▶ dugme Features...
2. Štikliraj željene setove (može više odjednom!) → OK.

Od verzije 7.5 setovi nose svoja prava imena. Prečica za znalce: u polje imena fonta upiši **Bosancica Moderna:ss03&ss04**.

Web i terminal

CSS · KITTY

1. CSS: **font-feature-settings: "ss02"** (više: **"ss03"**, **"ss04"**).
2. kitty: **font_features BosancicaModerna-Regular +ss01** (po stilu).

Za dijeljenje dokumenta s garantovanim izgledom — na svakom sistemu, svakom uređaju — najsigurniji je PDF.

GLAVNA FAMILIJA 12 STILOVA + MONO 6 + NERD FONT IZDANJE

Regular	ПОНЕЛТД КУАНРД БДРД 1189
Medium	ПОНЕЛТД КУАНРД БДРД 1189
Bold	ПОНЕЛТД КУАНРД БДРД 1189
Italic	ПОНЕЛТД КУАНРД БДРД 1189
Medium Italic	ПОНЕЛТД КУАНРД БДРД 1189
Bold Italic	ПОНЕЛТД КУАНРД БДРД 1189

BOSANČICA MODERNA MONO — ZA TERMINAL I KOD

```
$ #НОДМН
БОСДРДЧ
$ €ЧНО "ПОНЕЛЗД, 29. 8. 1189." | #Ч -#
4
# ВРНТОРМРД АЕАНЗД — КОЛОРЕ ОСМДЗВ РДНРЕ
```

Cijela familija u jednom fajlu: **BosancicaModerna.ttc** (macOS) — za Windows pojedinačni **.ttf** fajlovi. **Mono** rez nosi svih šest stilova s uniformnom širinom znaka (bez DŽ ligature — dva znaka ostaju dvije kolone): **BosancicaModernaMono.ttc**. Za programerske ikone tu je **Bosancica Moderna Nerd Font** (**BosancicaModernaNerdFont.ttc**).

ЛНЧЕЈЧД

SIL OPEN FONT LICENSE 1.1

Ондѣ фонт ље слободан. Користи га, дѣли га, угради га — у књигу, апликацију, натпис, тетоважу. Завијек бесплатно.

Ovaj font je slobodan. Koristi ga, dijeli ga, ugradi ga — u knjigu, aplikaciju, natpis, tetovažu. Zauvijek besplatan.

Bosančica Moderna je objavljena pod SIL Open Font License 1.1: dozvoljena je upotreba, izmjena i distribucija, i u komercijalnim projektima; sam font se ne smije prodavati samostalno, a izvedeni fontovi nasljeđuju istu licencu pod drugim imenom.

- [1] Hrvatska enciklopedija (LZMK), mrežno izdanje: natuknica „bosančica“.
- [2] Fikret Midžić, „Bosančica (zapadna ćirilica) kroz odabrana krajišnička pisma“, *Memorabilika* 1(1), 2018.
- [3] Marko Vego, „Humačka ploča“, *Glasnik Zemaljskog muzeja*, n.s. XI, Sarajevo 1956.
- [4] Dževad Jahić, *Bošnjački narod i njegov jezik*, Sarajevo 1999. (prema [2]).
- [5] Arhiv Federacije BiH: „Povelja Kulina bana — temeljni dokaz postojanja Bosne“.
- [6] *Katalog rukopisa bosanske crkvenoslavenske pismenosti* (M. Kardaš i sur.), Sarajevo.
- [7] Hrvatska enciklopedija: natuknica „Hvalov zbornik“.
- [8] Hrvatska enciklopedija: natuknica „Hrvojev misal“.
- [9] Marinka Šimić, „Jezik i pismo Kočerinske ploče“, *Vitko* III, 2004.
- [10] British Library, European Studies Blog: „Christian Doctrine for Slavonic People“, 2014.
- [11] Lejla Nakaš, *Jezik i grafija krajišničkih pisama*, Slavistički komitet, Sarajevo 2010.
- [12] Muhamed Hadžijahić, „Građa o posljednjim ostacima bosančice u nas“, *Analizirani Gazi Husrev-begove biblioteke* XI–XII, Sarajevo 1985. (s građom V. Bogićevića, 1952–53).
- [13] UNESCO World Heritage List: „Stećci — Medieval Tombstones Graveyards“, dosje 1504, upis 15. 7. 2016.

Historijske tvrdnje u ovoj brošuri provjerene su unakrsno u više nezavisnih izvora (juni 2026); sporne datacije označene su kao sporne, a tvrdnje koje provjeru nisu prošle — izostavljene.

Bosančica Moderna v1.610 · glavna familija 12 stilova + Mono 6 (+ Nerd Font) · SIL Open Font License 1.1 · dizajn: Mujo Murić, Cazin · brošura složena u Bosančici Modernoj, generisana iz koda projekta.